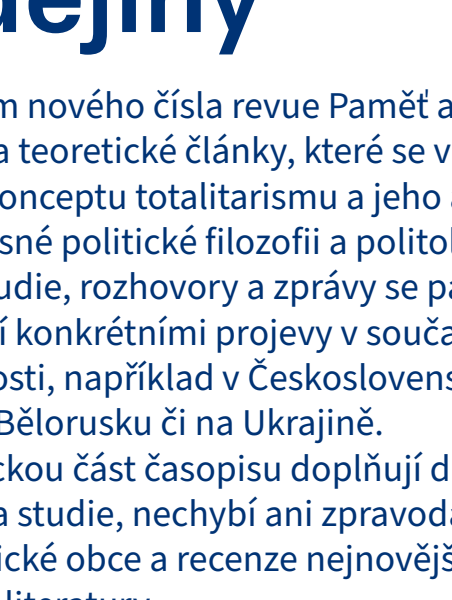

Na nitkách / 1968

Nová publikace v nabídce Ústavu pro studium totalitních režimů. Komiks bulharského autora vypravuje reálný příběh tří studentů, kteří měsíc poté, co vojska Varšavské smlouvy vstoupila v roce 1968 do Československa, aby potlačila pražské jaro a začínající demokratické reformy, vyrobili a roznesli letáky proti účasti bulharské armády na této operaci. Po akci bulharské Státní bezpečnosti s krycím názvem „Loutky“ byli všichni tři zatčeni, vyloučeni z univerzity a odsouzeni. Jejich čin dokládá, že i v podmínkách totalitní společnosti může přežít občanský smysl pro spravedlnost.

<https://www.ustrcr.cz/publikace/veselin-pramatarov-na-nitkach-1968-podle-skutecne-udalosti/>

Díky za podporu a příznivé ohlasy

Vážení přátelé,

úvodem bych vám rád touto cestou poděkoval za vaši podporu a příznivé ohlasy na elektronický newsletter, jehož prostřednictvím vás od února informujeme o nových knihách, událostech či akcích, které buď organizujeme sami, anebo vznikly ve spolupráci s partnery. V dnešním vydání bychom vám rádi představili například nové číslo časopisu Paměť a dějiny, nebo vás pozveme na nový cyklus setkávání a jeho aplikaci v současné politické filosofii a politologii.

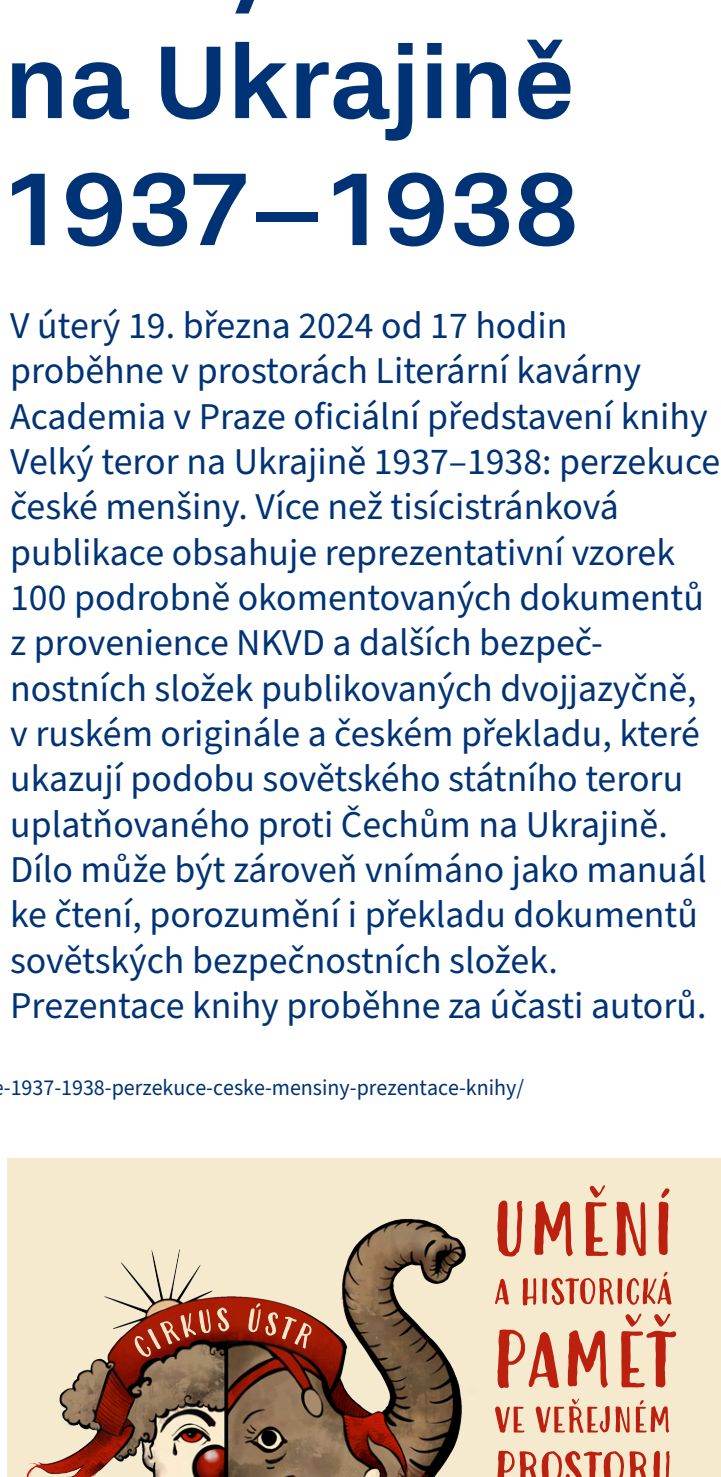
Další studie, rozhovory a zprávy se pak zabývají konkrétními projevy v současnosti i minulosti, například v Československu, Rusku, Bělorusku či na Ukrajině. Tematickou část časopisu doplňují další články z studie, nechybí ani zpravodajství z historické obce a recenze nejnovější naučné literatury.

Zkrátka – přeji Vám všem poutavé čtení.

Ladislav Kudrna, ředitel ÚSTR

Paměť a dějiny

Těžištěm nového čísla revue Paměť a dějiny jsou dva teoretické články, které se věnují vývoji konceptu totalitarismu a jeho aplikaci v současné politické filosofii a politologii. Další studie, rozhovory a zprávy se pak zabývají konkrétními projevy v současnosti i minulosti, například v Československu, Rusku, Bělorusku či na Ukrajině. Tematickou část časopisu doplňují další články z studie, nechybí ani zpravodajství z historické obce a recenze nejnovější naučné literatury.

<https://www.ustrcr.cz/typ-publikace/pamet-a-dejiny/>

Velký teror na Ukrajině 1937–1938

V úterý 19. března 2024 od 17 hodin proběhne v prostorách Literární kavárny Academia v Praze oficiální představení knihy Velký teror na Ukrajině 1937–1938: perzekuce české menšiny. Více než tisícistránková publikace obsahuje reprezentativní vzorek 100 podrobně okomentovaných dokumentů z proveniencí NKVD a dalších bezpečnostních složek publikovaných dvojazyčně, v ruském originále a českém překladu, které ukazují podobu sovětského státního teroru uplatňovaného proti Čechům na Ukrajině. Dílo může být zároveň vnímáno jako manuál ke čtení, porozumění i překlada dokumentů sovětských bezpečnostních složek. Prezentace knihy proběhne za účasti autorů.

<https://www.ustrcr.cz/akce/19-3-velky-teror-na-ukrajine-1937-1938-perzekuce-ceske-mensiny-prezentace-knihy/>

Umění a historická paměť ve veřejném prostoru

V rámci diskusního cyklu Cirkus ÚSTR, připravovaného ve spolupráci s Knihovnou Václava Havla, zveme na debatu o umění a historické paměti ve veřejném prostoru. Cirkus ÚSTR si klade za cíl vnášet do veřejného prostoru témata z dějin 20. století reflektovaná z nových perspektiv. Hosty březnové debaty budou architektka Pavla Melková, sochař Křištof Kintera a ředitelka Muzea romské kultury Jana Horváthová. Debatu moderuje Peter Hlaváček, ředitel Odboru výzkumu a vzdělávání ÚSTR.

<https://www.ustrcr.cz/akce/28-3-umeni-a-historicka-pamet-ve-verejnem-prostoru/>

Rok 1989 očima StB

Unikátní seriál o roce 1989. Zprávy, analýzy a jakýsi monitoring veřejného mínění od zpravodajských služeb představovaly pro stranické i státní funkcionáře důležité zdroje informací o potencionálních nebezpečích ve společnosti. Hlavní zdroj informací o situaci v Československu přicházel ze Státní bezpečnosti, a to prostřednictvím analytického odboru II. správy Sboru národní bezpečnosti (SNB). Od počátku roku 1989 byly každodenně zpracovávány tzv. denní informace, shrnující nejdůležitější události ze státobezpečnostního hlediska. Seriál v březnu pokračuje například dílem o únosu letadla maďarské společnosti dálév z ruzyňského letiště, provedeného dvěma šestnáctiletými mladíky.

<https://www.ustrcr.cz/rok-1989-ocima-stbi-na-ceskoslovensku-soud-s-vaclavem-havlem/>

90 let (ne)svobody v Domě Radost

Dočasným útočištěm Ústavu pro studium totalitních režimů se před pár lety stal Dům Radost. Dominanta pražského Žižkova byla postavena v roce 1934, takže letos slaví devadesát let. Ve spolupráci s Ústavem pro studium totalitních režimů je v „Radosti“ nachystán bohatý program, od března do června v jejích prostorách proběhnou interaktivní výstavy, diskuse s pamětníky, promítání dobových filmů, ale i zpřístupnění některých částí budovy, například protiraketového krytu. Program je určen široké i odborné veřejnosti, vstup je volný.

<https://www.ustrcr.cz/akce/90-let-nesvobody-v-dome-radost-vystava/>

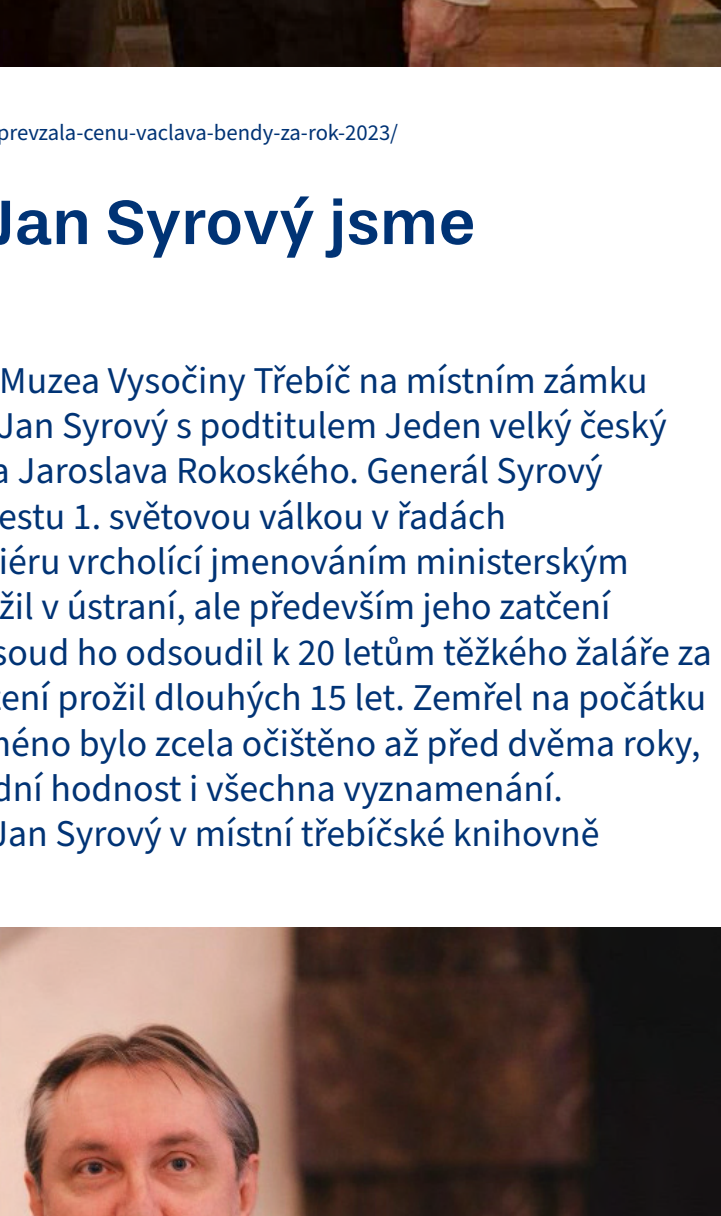
Zákon o JZD „vzal“ lidem majetek

Zákon o jednotlivých družstvech (JZD) schválilo 23. února 1949 Národní shromáždění. Podle zákona č. 69/1949 Sb., mělo JZD nahradit všechny dosavadní typy družstev a v každé obci tak mělo vzniknout jediné univerzální družstvo. JZD přebírala majetek, závazky a členskou základnu dosavadních družstev. Hlavním cílem komunistů při sestavování tohoto zákona bylo podle historika Jiřího Urbana učinit ze svobodných rolníků ovladatelné zaměstnance.

<https://www.ustrcr.cz/jiri-urban-o-dopadu-zakona-o-jzd-na-ceskoslovensky-venkov/>

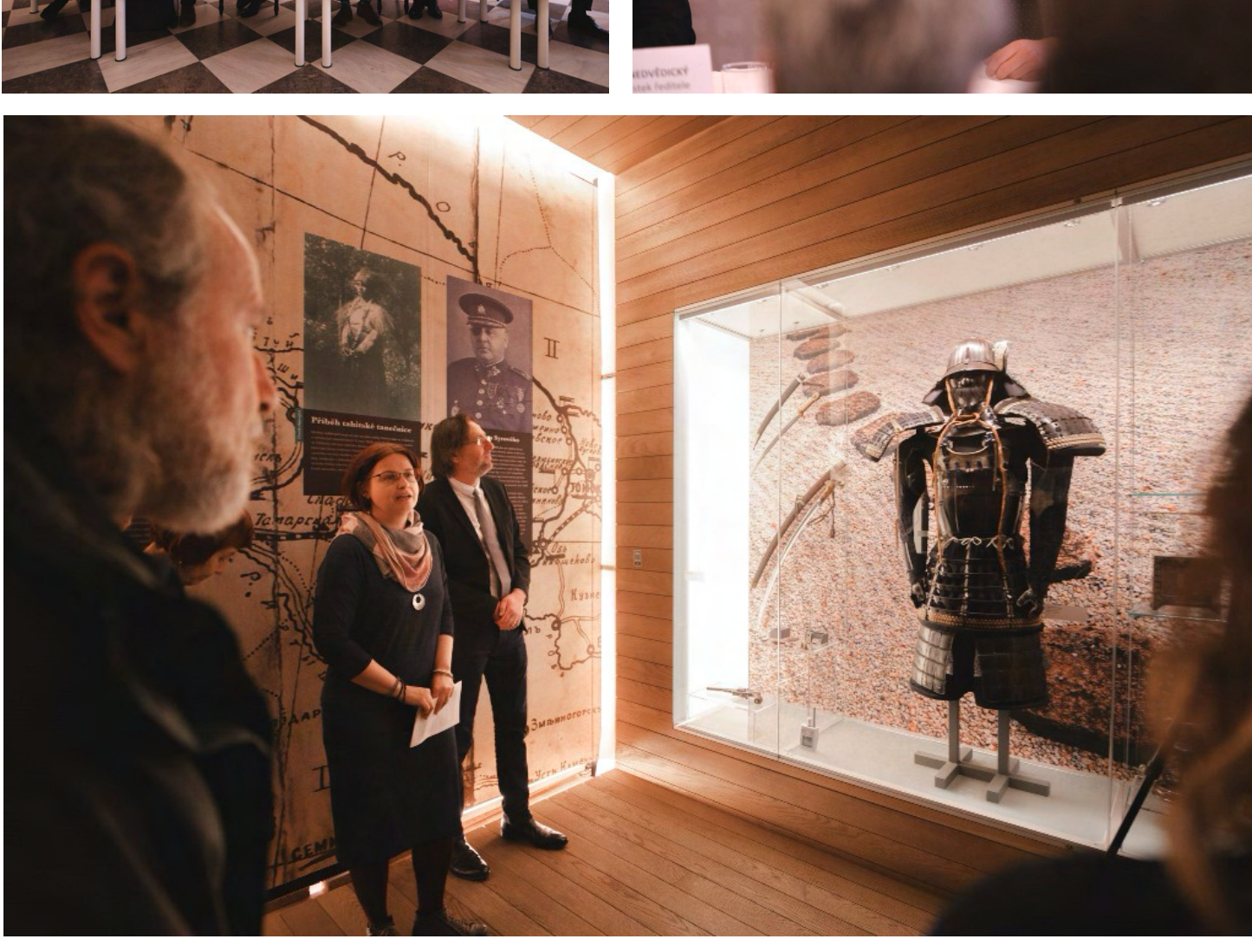
Třetí odboj v regionech

Ústav pro studium totalitních režimů, konkrétně Oddělení agentury Zákona o třetím odboji, v březnu začíná s novým cyklem seminářů zabývajících se protikomunistickým odbojem a odporem v jednotlivých regionech Československa. Úvodní seminář Protistátní skupina Jan Žemla a spol. – o odboji, nebo provokace? proběhne v pondělí 25. března na Univerzitě Pardubice. Do tématu a celkového dobového kontextu posluchače uvedou historikové Martin Tichý a Luboš Kokeš. Vstup zdarma.

Československé válečné deníky a dopisy

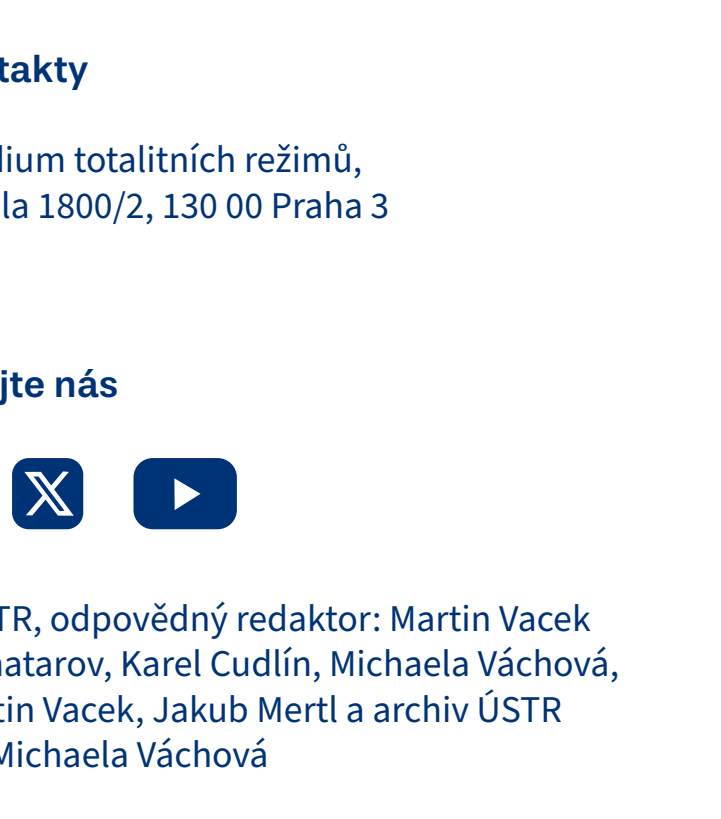
Při Knihovně Jána Langoše bude zřízeno Centrum pro československé válečné deníky a dopisy, které bude tyto dokumenty z doby první a druhé světové války zpracovávat, stejně jako další písemné dokumenty vzniklé mezi lety 1945–1989. Cílem této nové iniciativy Ústavu pro studium totalitních režimů je zachovat cenná svědectví o naší historii pro příští generace.

<https://www.ustrcr.cz/centrum-pro-valecte-dopisy/>

Okupace českých zemí

Okupace českých zemí v březnu 1939 bývá označována jako operace Březnový vítr. Vojenské plánování ve skutečnosti probíhalo pod krycím označením Jihovýchod (Unternehmen Südost). Základní operační směrnicí vyhotovilo vrchní velitelství německé armády již 1. února 1939. Adolf Hitler pak 8. března 1939 na shromáždění nejvyšších představitelů Třetí říše oznámil, že byl vydán rozkaz, aby „během několika dní, ale ne později než 15. března, bylo Československo vojensky obsazeno“.

<https://www.ustrcr.cz/vyroci-stanislav-kokoska-o-okupaci-ceskych-zemi-v-roce-1939/>

Ohlédnutí...

Marta Kubišová si převzala Cenu Václava Bendy

Vedení Ústavu pro studium totalitních režimů předalo v pondělí 19. února 2024 Martě Kubišové Cenu Václava Bendy za rok 2023. Paní Kubišová se ze zdravotních důvodů nemohla zúčastnit slavnostní ceremonie v Senátu Parlamentu České republiky v polovině ledna letošního roku. Během příjemného večera paní Marta vzpomínala nejen na svůj pohnutý život během komunistického režimu, ale velmi trefně glosovala i současnou politickou situaci.

<https://www.ustrcr.cz/marta-kubisova-si-prevzala-cenu-vaclava-bendy-za-rok-2023/>

Knihu Armádní generál Jan Syrový jsme představili v Třebíči

Posledního únorového dne jsme v prostorách Muzea Vysočiny Třebíč na místním zámku slavnostně představili knihu Armádní generál Jan Syrový s podtitulem Jeden velký český osud od autorů Radima Chrásta, Karla Straky a Jaroslava Rokoského. Generál Syrový z Třebíče pocházel. Kniha dokumentuje jeho cestu 1. světovou válkou v řadách československých legií v Rusku, politickou kariéru vrcholící jmenováním ministerským předsedou v září 1938, léta okupace, které prožil v ústraní, ale především jeho zatčení a skandalizování v médiích po válce. Národní soud ho odsoudil k 20 letům těžkého žaláře za smyšlenou kolaboraci a údajnou zradu. Ve vězení prožil dlouhých 15 let. Zemřel na počátku normalizace s cejchem zrádce národa. Jeho jméno bylo zcela očištěno až před dvěma roky, kdy byl rehabilitován a byla mu vrácena armádní hodnost i všechna významná čísla. Poděbní beseda na téma Armádní generál Jan Syrový v místní trebičské knihovně přilákala více než stovku zájemců.

<https://www.ustrcr.cz/kniha-arm-general-jan-syrový-jsmo-predstavili-v-trebici/>

Kontakty

Adresa: Ústav pro studium totalitních režimů,
nám. Winstona Churchilla 1800/2, 130 00 Praha 3

Sledujte nás

Připravilo: Oddělení komunikace ÚSTR, odpovědný redaktor: Martin Vacek
Autori kreseb a fotografií: Veselin Pramatarov, Karel Cudlín, Michaela Váchová,
Archiv bezpečnostních složek, Martin Vacek, Jakub Mertl a archiv ÚSTR
Grafika a zlom: Michaela Váchová